OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

UJ 37/2023 vp
(U 14/2023 vp)

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Erityisasiantuntija Joni Korpinen

20.11.2023

ASIA: *Asetusehdotus rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä (UJ 37/2023 vp – U 14/2023 vp).*

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Yleistä

Euroopan komissio on 5.4.2023 tehnyt ehdotuksen asetukseksi rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä (COM(2023) 185 final, jäljempänä *asetusehdotus*). Asetusehdotuksessa säännellään rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä jäsenvaltiosta toiseen.

Rikosoikeudellisen menettelyn siirtämisestä ei ole tällä hetkellä erillistä EU:n tason säädöstä. Jäsenvaltiot siirtävät nykyisin rikosoikeudellisia menettelyjä välillään käyttäen erilaisia oikeudellisia välineitä, joilla ei ole yhdenmukaista oikeudellista kehystä kaikkialla EU:ssa. Ehdotuksen tavoitteena on säätää EU:ssa yhteiset säännöt, joiden mukaisesti rikosoikeudellinen menettely voidaan siirtää jäsenvaltiosta toiseen, jotta rajat ylittävää rikollisuutta voitaisiin torjua tehokkaasti ja varmistaa, että rikos tutkitaan tai siitä nostetaan syyte siihen parhaiten soveltuvassa jäsenvaltiossa.

Ehdotusta on käsitelty neuvoston rikosasiayhteistyön työryhmässä (COPEN) toukokuusta 2023 alkaen. Neuvoston yleisnäkemys ehdotuksesta on tarkoitus hyväksyä oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 4.-5.12.2023.

Neuvotteluissa asetusehdotuksen teksti on muuttunut Suomen kannalta pääosin tarkoituksenmukaiseen suuntaan.

Täysin lopullista tekstiversiota ei ole vielä tiedossa, sillä neuvottelut ovat vielä kesken. Oletettavasti kuitenkin pääosiltaan perusratkaisut ovat tiedossa.

Valtioneuvoston kannasta

Tärkeänä pidetään tasapainoista ratkaisua ottaen huomioon asetusehdotuksen keskeiset tavoitteet mm. EU-tason tehokkaan ja asianmukaisen oikeudenhoidon ja rikosoikeudellisen menettelyn siirtoprosessin tehokkuuden ja oikeusvarmuuden parantamiseksi.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Puheenjohtajan viimeisin tekstiversio

Neuvotteluissa asetusehdotuksen teksti on muuttunut Suomen kannalta pääosin tarkoituksenmukaiseen suuntaan. Asetusehdotuksessa on tarpeellisilta osin mahdollisimman laaja kansallinen liikkumavara, ehdotonta velvollisuutta ei ole suostua siirtopyyntöön, ja jos siirtopyyntöön suostuttaisiin, asian käsittely tapahtuisi pyynnön vastaanottavan valtion lain mukaisesti. Lisäksi rikosasian käsittelemisen siirtäminen olisi mahdollista myös jo esitutkintavaiheessa eli asetus olisi sovellettavissa kaikissa tilanteissa, joissa rikosasian siirto olisi tarkoituksenmukaista.

Myönteistä on mm. uhrimääritelmään tehdyt muutokset, joiden mukaisesti asetus kattaisi myös oikeushenkilöt asianomistajana. Lisäksi asetuksesta on poistunut uhreja koskevat enemmistövaatimukset. Niin ikään toimivaltaa (erityistapauksissa) koskeva säännös on selkeytynyt Suomen toivomaan suuntaan, niin että sääntelystä käy selkeämmin ilmi, että asetuksen soveltaminen edellyttää pyynnön vastaanottavan valtion lain soveltumisen lisäksi, että pyynnön vastaanottava valtio on toimivaltainen joko tavallisten kansallisten toimivaltasäännöstensä nojalla tai erityistapauksissa asetuksessa eriteltyjen tilanteiden perusteella.

Uhrien oikeuksia koskeva artikla on neuvotteluissa muuttunut U-jatkokirjelmässä selostetulla tavalla. Neuvotteluiden keskiössä ovat olleet oikeussuojakeinoja koskeva sääntely, erityisesti asianomistajien osalta. U-jatkokirjelmässä on kuvattu neuvotteluissa ollutta suuntausta oikeussuojakeinojen osalta. Kirjelmässä selostettuun verraten oikeussuojakeinoja koskevan sääntelyn suunta on kuitenkin neuvotteluissa muuttunut asianomistajien osalta. Neuvotteluissa keskusteltavana oleva suunta vaikuttaisi olevan Suomen kannalta tarkoituksenmukainen.